

Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка
Кафедра теорії музики

”ПОГОДЖУЮ”

Гарант освітньо-професійної програми,
декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

 Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

”ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

М. КУШНІР

25 червня 2021 року

”ПОГОДЖУЮ”

Декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

 Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ГАРМОНІЯ»**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	Музичне мистецтво
Профілізація	Симфонічне диригування, хорове диригування
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін фахової професійно-практичної підготовки (ОК 3.8.8, ОК 3.9.6)
Загальний обсяг	4 кредитів ЄКТС (120 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік (1), екзамен (2)
Термін викладання	1-2 семестри
Факультет	Музикознавства, композиції, вокалу та диригування
Форма навчання	Денна

Робоча програма навчальної дисципліни „Гармонія” з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 025 Музичне мистецтво оновлена відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка «26» травня 2021 року (Протокол № 1)

Розробник:

ПИСЬМЕННА Оксана Богданівна – завідувач кафедри теорії музики
кандидат мистецтвознавства, професор кафедри.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри *Теорії музики*
«22» червня 2021 р., протокол № 5

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета сприяти вихованню висококваліфікованих музикантів з широкою музичною ерудицією, в основі якої - добре знання музики різних стилів; стимулювати розвиток їх природних даних, чуйності сприйняття музики пробудити самостійність їх професійного науково-естетичного та музично-теоретичного мислення.

Завдання вивчити історію і теорію гармонії у поєднанні із практичними навиками аналізу (усного і письмового) гармонічних явищ різних епох і стилів, а також формувати навички практичного виконання різних музично-практичних завдань (письмових та усних) що розглядаються у спеціальних розділах програми.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово
ЗК 2	Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 4	Здатність до розв'язання проблем.
ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 7	Здатність до критики та самокритики.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 10	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 12	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК 13	Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
ЗК 14	Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК 15	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	
СК 1	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
СК 3	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
СК 4	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
СК 7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
СК 9	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
СК 10	Здатність оперувати професійною термінологією.

СК 11	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
СК 12	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
СК 13	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
СК 16	Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
СК 17	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.
3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	
РН 1	Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час творчо-виконавської діяльності.
РН 3	Демонструвати різні методики удосконалення творчо-виконавської діяльності.
РН 5	Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
РН 8	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
РН 10	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
РН 11	Вміти здійснювати педагогічну діяльність.
РН 13	Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.
РН 14	Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Розподіл аудиторних годин за курсами і семестрами											
	Екзамени	Заліки	Атестаційні		Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	I курс	II курс	III курс	IV курс								
						Всього	у тому числі:			Семестри											
							Лекційні	Індивідуальні		практичні	1	2	3	4	5	6	7	8			
												Кількість тижнів в семестрі									
											15	15	15	15	15	15	15	15	15		
Гармонія	2	1		4	120	60		30	30	60	2	2									

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

С	Е	к	р	е	Кількість годин
---	---	---	---	---	-----------------

КУРС			Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	
				Всього	у тому числі:			
					лекційні	індивідуальні		практичні
I		4	120	60		30	30	60
	1	2	60	30		15	15	30
	2	2	60	30		15	15	30

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1 семестр

	<u>Змістовий модуль 1.</u> Поняття гармонії. Гармонія в музиці.	Кількість Годин
Тема 1.	Про виникнення гармонії та гармонічного мислення. Поняття музичного складу. музичний склад і гармонія. Фактура..	2
Тема 2.	Інтервальна гармонія. Гармонічне двоголосся. 3 історії інтервальної гармонії. Співзвуччя і акорд. Основні види терцієвих акордів. Про фонічні якості терцієвих акордів. 3 історії терцієвих акордів.	2
Тема 3.	Ускладнення терцієвих акордів: із замінюючи ми тонами, з побічними звуками, багатозвучні терцієві акорди. Моноінтервальні, поліінтервальні акорди.	2
Тема 4	Неакордові звуки та мелодична фігурація. Стрічковий рух. Ритмічна та гармонічна фігурація. Фонізм гармонії. Голосоведення. Фактура. органний пункт.	2
	<u>Змістовий модуль 2</u> Гармонія в музиці другої половини ХУІІІ – початку ХІХ століття	2
Тема 1	Розвиток гармонії від початку до першої половини ХУІІІ століття. Гармонія у двочастинних та сонатних формах.	2

	Пульсація гармонії.	
Тема 2	Гармонія: Сонати Моцарта, Бетовена.	2
Тема 3	Гармонія в сонатах Гайдна, Скарлатті. Особливості гармонії віденських класиків. Стилєова специфіка. Гармонія у різних типах викладу	2
Тема 4		1
	Всього	15
	Індивідуальні	
	Гра цифрувань , секвенцій. Творчі завдання – фактурні варіації	2
	Гра модуляцій: енгармонічних, поступових.	2
	Написання та гра: теми з варіаціями на усі види неакордових звуків	2
	Задачі на відповідні теми. Гармонічний аналіз прикладів на усі пройдені теми	2
	Творчі завдання: написати експозицію сонати в стилі Бетовена, Моцарта, Гайдна , Скарлатті	2
	Відзначити пульсацію гармонії та функції вищого порядку в сонатах Бетовена, Моцарта, Гайдна, Скарлатті.	5
	Всього	15
	<i>Разом практичних та індивідуальних за 1 семестр</i>	<i>30</i>
	2 семестр	
	<u>Змістовий модуль 3</u> Гармонія в музиці XIX –XX століття.	
Тема 1	Сонати Шуберта, Шумана – колористичність гармонії.	2
Тема 2	Особливості гармонії сонати Шопена, Ліста.	2
Тема 3.	Модальність у Б.Бартока. Тональна і модальна гармонія М. Мусоргського	2
Тема 4	Риси імпресіонізму в гармонії К. Дебюсі. Гармонія О. Скрябіна – альтерації	2
	<u>Змістовий модуль 4.</u> Гармонія в музиці XX століття. Дванадцятищаблеві системи. Додекафонна та інші техніки	
Тема 1	Додекафонія в українській музиці. Л. Грабовський «5	2

	характерних п»єс», «Маленька камерна музика» Т. Маєрський та Ю. Коффлер – використання додекафонії	
	Додекафонія в А.Шенберга. Третій струнний квартет Ор. 30. А.Берг. Лірична сюїта. Струнний квартет ор. Ю.Голишев. Струнне тріо (1914) – висотна та ритмічна серія.	2
	<u>Змістовий модуль 5.</u> Гармонія в музиці українських композиторів.	
Тема 1	Риси романтизму в гармонії М.Лисенка. Гармонія композиторів Перемиської школи.	2
Тема 2	Особливості гармонії у композиторів –«шестидесятників» - риси модальності	1
	Всього	15
	Індивідуальні	
	Створити 2-3 п»єсу на модальній основі (Барток)	2
	Прелюд в стилі Шопена	2
	Побудову з рисами імпресіонізму	2
	Створити серію (2-3) та написати її 48 варіантів	4
	На основі серії написати п»єси у двочастинній та тричастинній формі.	2
	Написати жанрові варіації з використанням серії.	3
	Всього	15

Самостійна робота

1 семестр

	Назва теми	
1	Формування ладофункційної системи – ХУІІ ст.	2
2	Зрілість ладофункційної системи мажору і мінору в музиці першої половини ХУІІІст.	2
3	Гармонія в музиці ХУІІІ - ХІХ ст.	2
4	Гармонія в музиці ХІХ ст. Співзвуччя. перемінність ладових функцій.	2
5	Ладофункційні групи співзвуч у гармонії ХІХ ст..	2
6	Тоніка. Домінанти. Субдомінанти. Медіанти	2

	Поточний контроль	2
7	Внутрітональна хроматика..	2
8	Діатоніка і хроматика	2
9	Поліфункціональні та політональні утворення.	2
10	Прості ладові структури.	2
11	Складені ладові структури	2
12	нальні структури: масштабність та різновиди	2
13	Проаналізувати сонетне аллегро в сонатах Л.Бетовена	1
14	Особливості гармонії в сонатних аллегро в сонатах Моцарта	1
15	Проаналізувати сонетне аллегро в сонатах Й.Гайдна	1
	Підсумковий контроль (залік)	1
	<i>Всього за 1 семестр</i>	30
	<i>2 семестр</i>	
1	Проаналізувати сонетне аллегро в сонатах Д.Скарлатті Спільні та відмінні риси гармонії у творах віденських класиків.	1
2	Праналізувати різні типи викладів у сонатах Ф.Шуберта. Функційна та колористична гармонія в сонатах Р. Шумана	2
3	Поліфункційність у сонатах Ф. Шопена.	2
4	Альтерація в гармонії сонати Ф.Ліста	2
5	Модальність та мажоро-мінор у Б. Бартока «Мікрокосмос» 4 – 6 зошити	2
6	Тональна і модальна гармонія М. Мусоргського	2
	Поточний контроль	2
7	Риси імпресіонізму в гармонії К. Дебюсі	2
8	Гармонія О.Скрябіна	2
9	Знайти і дослідити трансформацію серії у А.Шенберга	2
10	Знайти і дослідити трансформацію серії А.Берга	2
11	Дослідити трансформацію висотної та ритмічної серій Ю.Голишева	1
12	Знайти і дослідити трансформацію серії Кофлера та Маєрського. Дослідити твори Л.Грабовського. Різні види технік	2
13	Мажоро-мінорна система та серія у творах В.Сильвестрова	2
14	Проаналізувати фортепіанні твори М.Лисенка	2
15	Дослідити творення вертикалі у творах Лесі Дичко Особливості гармонії Іщенка, М.Скорика	1
	Підсумковий контроль (екзамен)	1
	<i>Всього</i>	30
	<i>Всього за 1 та 2 семестри</i>	60

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Відмінно, А (90-100 балів)

Відвідування не менше ніж 90 % від кількості занять, бездоганне та вчасне виконання усіх завдань відповідної складності, володіння необхідним термінологічним багажем, вміння застосувати теоретичні знання і термінологічний багаж для характеристики епохи і стилю автора твору.

Дуже добре, В (82-89 балів)

Відвідування не менше ніж 85 % від кількості занять, вчасне виконання усіх завдань відповідної складності, володіння необхідним термінологічним багажем. Студент іноді може допуститися несуттєвих помилок.

Добре, С (74-81 балів)

Відвідування не менше ніж 80 % від кількості занять, вчасне виконання усіх завдань відповідної складності, при яких допущено дві-три суттєві помилки.

Задовільно, D (64-73 балів)

Відвідування не менше ніж 75 % від кількості занять, виконання усіх завдань відповідної складності, при яких допущено до п'яти суттєвих помилок. Студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, плутає термінологію, не вміє її застосувати

Достатньо, E (60-63 балів)

Відвідування не менше ніж 70 % від кількості занять, виконання завдань відповідної складності, при яких допущено шість-вісім суттєвих помилок (26-30 балів). Студент слабо орієнтується в теоретичному матеріалі, його знання достатньо фрагментарні, являють собою набір окремих фактів, не пов'язані в цілісну систему.

Незадовільно FX (35-59)

Відвідування менше ніж 50 % від кількості занять, невиконання завдань або їх виконання на низькому технічному, рівні, що не відповідає вимогам. Студент не здатний логічно вибудувати причинно-наслідковий ряд розвитку ідеї; не володіє спеціальною термінологією; не може застосувати своїх знань на практиці. Оглядовий рівень опанування матеріалу.

Незадовільно F (0-34)

Відвідування менше ніж 30 % від кількості занять, невиконання всіх контрольних робіт або їх виконання на дуже низькому технічному, рівні, що навіть приблизно не відповідає вимогам. Студент не орієнтується ані в теоретичному матеріалі, ані в необхідній термінології.

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку (диференційованого) та екзамену
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	
30-31	E	задовільно
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Попередній контроль спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. Поточний контроль здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.

3. Тематичний контроль здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.

4. Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на державному іспиті.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

I. Підручники

1. Алексеев Б. Задачи по гармонии. М., 1968.
2. Берков В.О. Гармония. 2-е изд., М., 1970.
3. Бершадская Т. Лекции по гармонии. М., 1978.
4. Бондаренко Т., Котляревський І., Пясковський І., Самохвалов В., Чижик І. Лекції з теорії гармонії. Житомир, 2018.
5. Григорьев С. Теоретический курс гармонии. М., 1981.
6. Гуляницкая Н. Введение в современную гармонию. М., 1984.
7. Дубовский И., Евсеев С., Соколов В., Способин И. Учебник гармонии. М., 1984.
8. Карастоянов А. Полифоническая гармония. М., 1964.
9. Когоутек Ц. Техника композиции в музыке XX века. М., 1976.
10. Курт Э. Романтическая гармония и ее кризис в «Тристане» Вагнера. М., 1975.
11. Лемішко М. Гармонія. Посібник у 2-ох частинах. Вінниця, I ч. (Діатоніка) – 2010:
12. Лемішко М. Гармонія. Посібник у 2-ох частинах. Вінниця, II ч. (Хроматика) – 2016.
13. Мазель Л. Проблемы классической гармонии. М., 1972.
14. Мюллер Т. Гармония. М., 1982.
15. Мясоедов А. Задачи по гармонии. М., 1981.
16. Мясоедов А. Учебник гармонии. 2-е изд. М., 1983.
17. Паисов Ю. Политональность в творчестве советских и зарубежных композиторов XX века. М., 1977.
18. Скребкова О., Скребков С. Хрестоматия по гармоническому анализу. М., 1967.
19. Тюлин Ю., Привано Н. Учебник гармонии. М., 1986.
20. Холопов Ю. Гармония. Теоретический курс. М., 1988.
21. Холопов Ю. Гармония. Практический курс (в двух частях). М., 2005.
22. Холопов Ю. Задания по гармонии. М., 1983.
23. Этингер М. Раннеклассическая гармония. М., 1979.

II. Допоміжна література. Персоналії

В.Берков Гармония Бетховена. М. 1975

А.Астахов. Эволюция ладогармонической системы в произведениях А.Скрябина 1989.- Очерки по истории гармонии в русской и советской музыке, В.Ш.

О. Сахалтуева О гармонии Скрябина. М.1965

О.Пустовіт Модест Петрович Мусоргський. (Скребков Художественные принципы музыкальных стилей. 1973, М., с.359-395..

Е. Трёмбовельский Стиль Мусоргского. Лад. Гармонія. Склад. 2010.

О. Письменна. Особливості ладо-гармонічної мови Лесі Дичко в духовній творчості // Музикознавчі студії: Збірка статей, Наук. зб. Львівської державної музичної академії ім. М.Лисенка. Вип.9. Львів: ЛДМА, -2004, - С.60-75.

О. Письменна. П'ять характерних п'єс Леоніда Грабовського – зразок українського музичного авангарду 1960-их років. // Музикознавчі студії: Збірка статей, Вип..18. 2008.

Д. Гордійчук. Особливості ладо-гармонічної мови Федора Якименка. Музикознавчі студії – 2016. Л.- 2016.

О. Письменна .Колядки та щедрівки в обробках галицьких композиторів ХІХ першої половини ХХ століть. (У співавторстві з Орисею Цибух-Петришин) // Записки НТШ Праці музикознавчої комісії. 2010.-С. 166-190

К. Черевко. Звукові технології як чинник творення музики другої половини ХХ століття. Музикознавчі студії. В.18.2008.

О. Письменна. Формотворча роль перерваних зворотів у гомофонно-гармонічній та поліфонічній музиці (твори Й. С. Баха та Л. ван Бетховена) НТШ. Праці музикознавчої комісії. 2010. –С. 85-117

О. Письменна. Гармонія Миколи Лисенка як синтез національних та романтичних тенденцій // Українська музика. Науковий часопис. Щоквартальник . Число 3-4 (5-6). Львів. 2012. –С.10-21

О. Письменна. Нестор Нижанківський: гармонічна мова // До 100-річчя Стрийської дитячої музичної школи ім. О.Нижанківського. Стрийська дитяча музична школа ім. О.Нижанківського: історія та сучасний вимір. Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції 7 червня 2013р. Стрий, 2013.– С.210-217

О. Письменна. Мовно-стильові особливості вокальних творів Василя Безкоровайного (на матеріалах Інституту досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів) / Оксана Письменна // Мистецька культура: історія, теорія, методологія: тези доповідей Міжнар. Наук. конф. (Львів, 20 листоп. 2013 р.) / НАН України, ЛННБ України ім. В. Стефаника, Ін-т досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів, Музично-меморіальний музей С. Крушельницької у Львові; ред.-упоряд.: О. Осадця, В. Пасічник; відп. Ред. Л.В. Сніцарчук. – Львів, 2013. – С. 76-78.

О. Письменна. Особливості ладо-гармонічної мови опери «Роксоляна» Дениса Січинського // Українська музика. Науковий часопис. Щоквартальник . Число 3(21), Львів:2016. –С.18-30.

О. Письменна. Музична мова камерно-вокальних творів Михайла Вериківського (цикл «Образ коханої» на вірші П.Грабовського.

Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення та підходи. Збірник матеріалів I-ї Міжнародної науково-практичної конференції. 27-28 жовтня 2016 року Баку Ужгород Дрогобич: Посвіт, 2016. – С. 92-95.

III. Ноти.

1. Сонати Л.Бетовена. 2 томи
2. Сонати в.А.Моцарта
3. Сонати Й Гайдна
4. Сонати Д.Скарлатті
5. Сонати Ф.Шуберта
6. Сонати Р.Шумана
7. Сонати та Балади Ф.Шопена
8. Сонати Ф.Ліста
9. «Мікрокосмос». Б.Бартока 1-6 зошити
10. Прелюдії для фортепіано К. Дебюссі
11. «Картинки з виставки». М.Мусоргського
12. Прелюдії О.Скрябіна
13. Третій струнний квартет ор.30 А.Шенберга.
14. Ліричні п»єси А.Берга
15. Струнний квартет № 3 А.Берга
16. Струнне тріо (1916) Ю.Голишева
17. «П»ять характерних п»єс» Л.Грабовського
18. «Маленька камерна сюїта» Л.Грабовського
19. Вибрані твори М.Лисенка
20. 24 Тихі пісні В.Сильвестрова
21. Фортепіанні твори та Кантати Лесі Дичко.